Azerbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)

Təsdiq edirəm:

«İqtisadiyyat» kafedrasının

müdiri: i.ü.f.d., S.İ.Hümbətova

"İNFORMASİYA TƏHLÜKƏSİZLİYİ VƏ KİBERTƏHLÜKƏSİZLİYİN HÜQUQİ ASPEKTLƏRİ"

fənni üzrə

İŞÇİ TƏDRIS PROQRAMI

(Sillabus)

I. Fənn haqqında məlumat

FƏNNİN KODU: 00995
FƏNNİN TƏDRİS SEMESTRİ: Yaz
FƏNNİN KREDİTİ: 5 kredit
KURS: II
FƏNNİN TƏDRİS FORMASI: Əyani
TƏDRİS YÜKÜ (saat): 45 saat- 30/15
TƏDRİS İLİ:
FƏNNİN TƏDRİS DİLİ,: Azərbaycan, rus, ingilis

III Fənnin təsviri

Bu fənn çərçivəsində informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizlik sahəsində yaranan ictimai münasibətləri tənzimləyən hüquq normalarının tədrisi həyata keçirilir. Fənnin tədrisi zamanı informasiya hüququnun əsasları, informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliklə bağlı normativ-hüquqi baza, informasiya sahəsində əsas insan hüquq və azadlıqlarının mühafizəsi mexanizmləri, eləcə də, fərdi məlumatların, habelə dövlət sirri təşkil edən və konfidensial informasiyanın mühafizəsinin hüquqi aspektləri, kibercinayətkarlığa qarşı mübarizənin hüquqi mexanizmləri, həmçinin informasiya müharibəsi/kibermüharibənin hüquqi aspektlərinin tədrisinə xüsusi diqqət yetirilməlidir.

IV Fənnin məqsədi və vəzifələri,

Fənnin tədrisi çərçivəsində informasiya hüququnun müstəqil hüquq sahəsi kimi formalaşmasını şərtləndirən amillər, informasiya inqilabları və onların informasiya hüququnun inkişafına təsiri, informasiya hüququnun anlayışı və mahiyyəti kimi mövzulara dair dinləyicilərə geniş məlumat veriləcəkdir. Eyni zamanda informasiya hüququnun predmetini təşkil edən münasibətlərə, informasiya hüququnun beynəlxalq xarakterinə də toxunulacaqdır.

İnformasiya hüquq münasibətlərinin təsnifatı, informasiya cəmiyyətində inkişaf edən beynəlxalq münasibətlərin növləri tədris prosesinin tərkib hissəsi olacaqdır.

Azərbaycan Respublikasında informasiyalaşdırma sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri, milli informasiya fəzasının formalaşdırılması, informasiyalaşdırma üzrə fəaliyyətin başlıca istiqamətlərinin təyini və meydana çıxan münasibətlərin tənzimlənməsi kimi başlıqlar da fənn çərçivəsində tədris ediləcəkdir. Həmçinin informasiyalaşdırma mühitində dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarının, təşkilati-hüquqi və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün müəssisə, idarə və təşkilatların, vətəndaşların hüquqlarının təmin olunması, informasiyalaşdırma mühitində elmi-texniki və istehsal siyasətinin formalaşdırılması və həyata keçirilməsi, informasiya prosesləri, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi sahəsində hüquqi bazanın inkişaf etdirilməsi istiqamətində mühazirələrə yer veriləcəkdir.

Fənnin məqsədi tələbələrə informasiyanın mühafizəsi, kibertəhlükəsizlik, informasiya təhlükəsizliyi, dövlət sirrrinin mühafizəsi sahəsində biliklər verməK, onların qeyd olunan istiqamətlərdə nəzəri və praktiki cəhətdən peşəkar hazırlığını həyata keçirməkdir.

Fənn bir təhsil semestrində 45 akademik saat (30 saat - mühazirə, 15 saat - məşğələ) ərzində tədris olunur.

V Fənnin tədris metodologiyası

Bu fənnin tədrisi prosesində mühazirələrin oxunması, interaktiv müzakirələrin aparılması, rəqamsal təhlükəsizlik və kiber hüquq sahələri ilə bağlı verilmiş kazusları komanda çalışmaları şəklində həll etmək, normativ hüquqi sənədlərin, o cümlədən Azərbaycan Respunlikasının radifikasiya etdiyi beynəlxalq sənədlərin öyrənilməsi və təhlili, sərbəst işlərin yazılması və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi kimi geniş çeşiddə tədris və təlim üsullarından istifadə edilir.

I. Öyrənmənin nəticələri:

Kursun tədrisi başa çatandan və bütün mövzular mənimsənildikdən sonra tələbələr **bilməlidirlər:**

“Rəqamsal təhlükəsizlik və kiber hüquq”un öyrənilməsi nəticəsində tələbələr bilməlidirlər:

1. Rəqamsal təhlükəsizlik və kiber hüquq sisteminin fəaliyyət prinsiplərini, onun inkişafının müasir mərhələlərini;
2. Qlobal kiber cinayətlə bağlı qanunları bilməli, onları yerində işlətməyi müəyyən etməlidir;
3. Rəqamsal təhlükəsizlik və kiber hüquq , kiber cinayətlərlə bağlı müxtəlif sahəli qanunları öyrənməli.

Bacarmalıdırlar:

Tələbər bacarmalıdır:

1. Müasir Rəqamsal təhlükəsizlik və kiber hüquq ümumi tendensiyaları təhlil etmək;
2. Rəqamsal təhlükəsizlik və kiber hüququn qurulmasında yol verilən yanaşmalardakı fərqləri müəyyənləşdirmək bacarığının formalaşması;

3. Rəqamsal təhlükəsizlik və kiber hüquqsahəsində dövlət qurumlarını tanımalı və onlar arasında əməkdaşlığın və s. məsələlərin öyrənilməsində tanınmış elmi məktəblərin nümayəndələrinin problemlərə baxış bucağının təhlil edə bilmək bacarığının olması;
4. Rəqamsal təhlükəsizlik və kiber hüquq qurulmasında xarici effektivliyinin müxtəlif qiymətləndirmələrini müqayisə etməl, dövlət siyasəti və digər qurumların kiber təhlükəsizlik fəaliyyətini Beynəlxalq əlaqələrini analiz edərək proqnozlar verə bilmək.

VIPrerekvizitlər

Yoxdur

VII Fənnin mühazirə mövzuları

Burada fənn üzrə tələbələrə oxunacaq mühazirə mövzularının adları təqdim olunur:

1. İnformasiya hüququnun əsasları, mənbələri, hüquq münasibətlərinin elementləri, hüquq normalarının subyektləri.
2. Azərbaycan Respublikasında informasiya sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri, müvafiq strategiya və dövlət proqramları, ölkənin informasiya sahəsində milli təhlükəsizlik maraqları və informasiya təhlükəsizliyi siyasəti.
3. İnformasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliklə bağlı rəhbər normativ hüquqi aktlar.
4. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin olunması sahəsində hüquqi və təşkilati məsələlər, infrastruktur obyektlərinin təsnifatlaşdırılması, minimal təhlükəsizlik tələbləri, nəzarət mexanizmləri.
5. Fərdi məlumatların, eləcə də dövlət sirri təşkil edən və konfidensial informasiyanın, habelə peşə, kommersiya, istintaq və məhkəmə sirrinin mühafizəsi sahəsində müvafiq qanunvericilik, eləcə də mövcud qanunverciliyin tələblərinin pozulmasına görə nəzərdə tutulan məsuliyyət tədbirləri.
6. Kibercinayətlərin anlayışı, təsnifatı, və kibercinayətkarlığa qarşı mübarizənin hüquqi əsaslar.
7. İnformasiya müharibəsi və kibermüharibə anlayışları və onların xüsusiyyətləri, müasir çağırışlar və hibrid müharibələrin hüquqi aspektləri.

VIII. Tövsiyə olunan dərsliklər, dərs vəsaitləri və mənbələr:

1. İnformasiya Hüququ. Dərslik. Bakı: Nurlar, 2019, 448 Səh. (Ə.I.Əliyev, A.N.Ibrahimova, B.A.Məhərrəmov, Ş.S.Məmmədrzalı ilə həmmüəlliflıklə).
2. “Kibercinayətkarlıq haqqında” Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə” 30 sentyabr 2009- cu il tarixli 874-IIIQ nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
3. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin Kommentariyası. H.e.d., prof. F.Y.Səməndərovun redaktəsi ilə. «Hüquq Yayın Evi» nəşriyyatı. Bakı, 2021. II hissə 800s.
4. Tallin Manual (NATO-nun Tallin Təlimatı), Cambridge University Press 2017.
5. Süni İntellekt, İnsan Hüquqları və Fərdi Məlumatların Təhlükəsziliyi. Bakı: Nurlar, 2021, 182 səh. (G.A. Rzayeva, A.N.Ibrahimova)
6. European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI), Best Practice Manual for the Forensic Examination of Digital Technology, 2015, 68 p.
7. “Dövlət sirri haqqında” 07 sentyabr 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
8. “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” 3 aprel 1998- ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
9. “Milli təhlükəsizlik haqqında” 29 iyun 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
10. Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik konsepsiyasının təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı
11. “Məlumat azadlığı haqqında” 19 iyun 1998-ci il tarixli Azərbaycan

Respublikasının Qanunu.

12. "İnformasiya əldə etmək haqqında" 30 sentyabr 2005-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
13. "Media haqqında" 30 dekabr 2021-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
14. "Biometrik informasiya haqqında" 18 iyul 2008-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
15. "Ətraf mühitə dair informasiya almaq haqqında" 12 mart 2002-ci il Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
16. "Dövlət sirri haqqında" 7 sentyabr 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
17. "Elektron imza və elektron sənəd haqqında" 9 mart 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
18. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" 30 sentyabr 2015-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
19. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 17 fevral tarixli 1136 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Strategiya (2003-2012-ci illər)".
20. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 2 aprel tarixli 359 Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair 2013-2020-ci illər üçün Milli Strategiya".
21. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 sentyabr tarixli 2335 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2016–2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı".
22. Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyə dair 2023– 2027-ci illər üçün Strategiyası.
23. "Azərbaycan Respublikasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarı, 17 iyul 2023-cü il № 229
24. E. Balacanov, "Kibercinayətkarlıqla Mübarizədə Hüquqi Tənzimetmənin və Cinayət-Hüquqi Normaların Rolu və Əhəmiyyəti", Azərbaycan Hüquq Jurnalı. 2020 (No1), S. 26- 37.
25. T. Raufoğlu (Jafarov), Hukuki Yönleri ile Siber Alanda Yetki Sorunu, Adalet Yayın Evi, Ankara 2022.
26. E.Balajanov, "Setting the Minimum Age of Criminal Responsibility for Cybercrime" International Review Of Law, Computers & Technology, Volume 32, 2018 - Issue 1, P. 2- 20.
27. E. Balacanov, Kritik informasiya infrastrukturunda kiber böhran hallarının idarə edilməsi xüsusiyyətləri (Key features of cyber crisis management in critical information infrastructure), Azərbaycan təhlükəsizlik orqanlarının fəxri rəhbəri" adlı elmi-praktiki konfrans, Bakı 2023.
28. T. Jafarov, "İç İşlerine Karışmama İlkesi Bağlamında Enformasyon Tekeli Ve Dezenformasyon: Şangay İşbirliği Örgütü Uygulamaları Açısından Bir Değerlendirme". Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 71 (2022): 1749-1773.

IX Mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

	Mövzuların adı	**Mövzunun əsas məzmunu**	**Ədəbiyyat**	**Mühazir**	**Seminar**
1	**İnformasiya hüququnun əsasları,**	İnformasiya hüququnun müstəqil hüquq sahəsi kimi formalaşmasını şərtləndirən amillər. İnformasiya	İnformasiya Hüququ. Dərslik. Bakı: Nurlar, 2019,	2	

	mənbələri, hüquq münasibətlərinin elementləri, hüquq normalarının subyektləri.	inqilabları və onların informasiya hüququnun inkişafına təsiri. İnformasiya hüququnun anlayışı və mahiyyəti. İnformasiya hüququnun predmetini təşkil edən münasibətlər. İnformasiya hüququnun beynəlxalq xarakteri. İnformasiya hüququ kompleks hüquq sahəsi kimi. İnformasiya hüququnun əsas anlayışları. İnformasiya hüquq münasibətlərinin anlayışı və quruluşu. İnformasiya hüquq münasibətlərinin formal və faktiki məzmunu. İnformasiya hüquq münasibətlərinin obyektləri.	448 Səh. (Ə.I.Əliyev, A.N.Ibrahimova, B.A.Məhərrəmov, Ş.S.Məmmədrzalı ilə həmmüəllifliklə). “Kibercinayətkarlıq haqqında” Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə” 30 sentyabr 2009- cu il tarixli 874-IIIQ nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin Kommentariyası. H.e.d., prof. F.Y.Səməndərovun redaktəsi ilə. «Hüquq Yayın Evi» nəşriyyatı. Bakı, 2021. II hissə 800s. Tallin Manual (NATO-nun Tallin Təlimatı), Cambridge University Press 2017.		
2	**İnformasiya hüququnun əsasları, mənbələri, hüquq münasibətlərinin elementləri, hüquq normalarının subyektləri.**	İnformasiya hüququnun obyektlərinə dair konsepsiyalar: monistik konsepsiya, plüralistik konsepsiya, informasiya hüquq münasibətinin obyektini onun hüquqi rejiminə əsasən şərh edən konsepsiya. İnformasiya hüququnda hüquqi faktların anlayışı və mahiyyəti. İnformasiya hüquq münasibətlərinin təsnifatı. İnformasiya cəmiyyətində inkişaf edən beynəlxalq münasibətlərin növləri. İnformasiya hüququnun metodları. İnformasiya hüququnun hüquqi	İnformasiya Hüququ. Dərslik. Bakı: Nurlar, 2019, 448 Səh. (Ə.I.Əliyev, A.N.Ibrahimova, B.A.Məhərrəmov, Ş.S.Məmmədrzalı ilə həmmüəllifliklə). “Kibercinayətkarlıq haqqında” Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə” 30	2	2

		tənzimetmə vasitələri. İnformasiya hüququnun imperativ və dispozitiv tənzimetmə metodları. İnformasiya hüququnun funksiyaları. İnformasiya hüququnun sistemi.	sentyabr 2009- cu il tarixli 874-IIIQ nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin Kommentariyası. H.e.d., prof. F.Y.Səməndərovun redaktəsi ilə. «Hüquq Yayın Evi» nəşriyyatı. Bakı, 2021. II hissə 800s. Tallin Manual (NATO-nun Tallin Təlimatı), Cambridge University Press 2017.		
3	**Azərbaycan Respublikasında informasiya sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri, müvafiq strategiya və dövlət proqramları, ölkənin informasiya sahəsində milli təhlükəsizlik maraqları və informasiya təhlükəsizliyi siyasəti.**	İnformasiya sahəsində dövlət siyasətinin anlayışı və məzmunu. İnformasiya sahəsində dövlət siyasətinin məqsəd və vəzifələri. Dövlətin informasiya siyasətinin həyata keçirilməsinin hüquqi əsasları. İnformasiya sahəsində dövlət siyasətinin hüquqi və təcrübi problemləri. İnformasiya sahəsində tənzimləyici funksiyaları daşıyan dövlət orqanlarının sistemi. İnformasiya əldə etmək hüquqlarını təmin edən dövlət orqanlarının səalhiyyətləri. İnformasiyanın mühafizəsi sahəsində səlahiyyətli dövlət orqanlarının sistemi və hüquqi statusu.	İnformasiya Hüququ. Dərslik. Bakı: Nurlar, 2019, 448 Səh. (Ə.I.Əliyev, A.N.Ibrahimova, B.A.Məhərrəmov, Ş.S.Məmmədrzalı ilə həmmüəlliflikIə). “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” 3 aprel 1998- ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. “Milli təhlükəsizlik haqqında” 29 iyun 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.	2	

			Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik konsepsiyasının təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı "Məlumat azadlığı haqqında" 19 iyun 1998-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.		
4	**Azərbaycan Respublikasında informasiya sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri, müvafiq strategiya və dövlət proqramları, ölkənin informasiya sahəsində milli təhlükəsizlik maraqları və informasiya təhlükəsizliyi siyasəti.**	İnformasiyanın mühafizəsi sahəsində səlahiyyətli dövlət orqanlarının sistemi və hüquqi statusu. İnformasiyalaşdırma prosesində dövlət və yerli özünüidarə orqanlarının qarşılıqlı fəaliyyəti. Azərbaycan Respublikasında dövlətin informasiya siyasətinin əsas istiqamətlərini müəyyən edən qanun və qanun qüvvəli aktlar. Milli strategiyalarda informasiya siyasətinin istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi və onların realizəsini planlaşdıran dövlət proqramları.	B.A.Məhərrəmov, Ş.S.Məmmədrzalı ilə həmmüəlliflikə). "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" 3 aprel 1998- ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Milli təhlükəsizlik haqqında" 29 iyun 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik konsepsiyasının təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı "Məlumat azadlığı haqqında" 19 iyun 1998-ci il tarixli Azərbaycan	2	2

			Respublikasının Qanunu.		
5	**Azərbaycan Respublikasında informasiya sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri, müvafiq strategiya və dövlət proqramları, ölkənin informasiya sahəsində milli təhlükəsizlik maraqları və informasiya təhlükəsizliyi siyasəti.**	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013- cü il 2 aprel tarixli 359 Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair 2013- 2020-ci illər üçün Milli Strategiya”. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016- cı il 20 sentyabr tarixli 2335 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2016–2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı”. Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyə dair 2023–2027-ci illər üçün Strategiyası. Azərbaycan Respublikasında informasiyalaşdırma sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri. Milli informasiya fəzasının formalaşdırılmas	B.A.Məhərrəmov, Ş.S.Məmmədrzalı ilə həmmüəllifliklə). “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” 3 aprel 1998- ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. “Milli təhlükəsizlik haqqında” 29 iyun 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik konsepsiyasının təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı “Məlumat azadlığı haqqında” 19 iyun 1998-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.	2	2
6	**Azərbaycan Respublikasında informasiya sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri, müvafiq strategiya və dövlət proqramları, ölkənin informasiya sahəsində milli**	İnformasiyalaşdırma üzrə fəaliyyətin başlıca istiqamətlərinin təyini və meydana çıxan münasibətlərin tənzimlənməsi. İnformasiyalaşdırma mühitində dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarının, təşkilati-hüquqi və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün müəssisə, idarə və təşkilatların, vətəndaşların hüquqlarının təmin olunması. İnformasiyalaşdırma mühitində elmi-texniki və istehsal siyasətinin	B.A.Məhərrəmov, Ş.S.Məmmədrzalı ilə həmmüəllifliklə). “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” 3 aprel 1998- ci il tarixli Azərbaycan	2	2

	təhlükəsizlik maraqları və informasiya təhlükəsizliyi siyasəti.	formalaşdırılması və həyata keçirilməsi. İnformasiya prosesləri, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi sahəsində hüquqi bazanın inkişaf etdirilməsi.	Respublikasının Qanunu. "Milli təhlükəsizlik haqqında" 29 iyun 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik konsepsiyasının təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı "Məlumat azadlığı haqqında" 19 iyun 1998-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.		
7	**İnformasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliklə bağlı rəhbər normativ hüquqi aktlar.**	"İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" 3 aprel 1998-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Milli təhlükəsizlik haqqında" 29 iyun 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Məlumat azadlığı haqqında" 19 iyun 1998-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "İnformasiya əldə etmək haqqında" 30 sentyabr 2005-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Biometrik informasiya haqqında" 18 iyul 2008-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.	E. Balacanov, "Kibercinayətkarlı qla Mübarizədə Hüquqi Tənzimetmənin və Cinayət- Hüquqi Normaların Rolu və Əhəmiyyəti", Azərbaycan Hüquq Jurnalı. 2020 (No1), S. 26- 37. Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyə dair 2023– 2027-ci illər üçün Strategiyas	2	
8	**İnformasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliklə bağlı rəhbər normativ hüquqi aktlar.**	"Vətəndaşların müraciətləri haqqında" 30 sentyabr 2015-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Ətraf mühitə dair informasiya almaq haqqında" 12 mart 2002-ci il Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Media haqqında" 30 dekabr 2021-ci il Azərbaycan Respublikasının Qanunu.	E. Balacanov, "Kibercinayətkarlı qla Mübarizədə Hüquqi Tənzimetmənin və Cinayət- Hüquqi Normaların Rolu və Əhəmiyyəti", Azərbaycan Hüquq	2	2

		“Dövlət sirri haqqında” 7 sentyabr 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. “Elektron imza və elektron sənəd haqqında” 9 mart 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.	Jurnalı. 2020 (No1), S. 26- 37. Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyə dair 2023– 2027-ci illər üçün Strategiyas		
9	**Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin olunması sahəsində hüquqi və təşkilati məsələlər, infrastruktur obyektlərinin təsnifatlaşdırılması, minimal təhlükəsizlik tələbləri, nəzarət mexanizmləri.**	Azərbaycan Respublikasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydaları. Kritik informasiya infrastrukturu obyektlərinin müəyyən edilməsi. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində səlahiyyətli orqanlar.	İnformasiya Hüququ. Dərslik. Bakı: Nurlar, 2019, 448 Səh. (Ə.I.Əliyev, A.N.Ibrahimova, B.A.Məhərrəmov, Ş.S.Məmmədrzalı ilə həmmüəlliflikl ə). “Kibercinayətkarlıq haqqında” Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə” 30 sentyabr 2009- cu il tarixli 874-IIIQ nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin Kommentariyası. H.e.d., prof. F.Y.Səməndərovun redaktəsi ilə. «Hüquq Yayın Evi» nəşriyyatı. Bakı, 2021. II hissə 800s. Tallin Manual (NATO-nun Tallin Təlimatı), Cambridge University Press 2017.	2	
10	**Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin olunması sahəsində hüquqi**	Dövlət sirri təşkil edən məlumatların, habelə fərdi məlumatların toplanılmasını və işlənilməsini həyata keçirən kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi, dövlət sirri və fərdi	İnformasiya Hüququ. Dərslik. Bakı: Nurlar, 2019, 448 Səh. (Ə.I.Əliyev, A.N.Ibrahimova,	2	2

	və təşkilati məsələlər, infrastruktur obyektlərinin təsnifatlaşdırılması, minimal təhlükəsizlik tələbləri, nəzarət mexanizmləri.	məlumatlar haqqında qanunvericiliyin tələbləri. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair ümumi və xüsusi tələblər. Kibertəhlükəsizlik xidməti provayderinə, onun işçi heyətinə, texnoloji resurslarına və fəaliyyət proseslərinə dair tələblər. Kritik informasiya infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sistemi. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə fəaliyyətin təşkili. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi vəziyyətinə nəzarət.	B.A.Məhərrəmov, Ş.S.Məmmədrzalı ilə həmmüəlliflikl). "Kibercinayətkarlıq haqqında" Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə" 30 sentyabr 2009- cu il tarixli 874-IIIQ nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin Kommentariyası. H.e.d., prof. F.Y.Səməndərovun redaktəsi ilə. «Hüquq Yayın Evi» nəşriyyatı. Bakı, 2021. II hissə 800s. Tallin Manual (NATO-nun Tallin Təlimatı), Cambridge University Press 2017.		
11	**Fərdi məlumatların, eləcə də dövlət sirri təşkil edən və konfidensial informasiyanın, habelə peşə, kommersiya, istintaq və məhkəmə sirrinin mühafizəsi sahəsində müvafiq qanunvericilik, eləcə də mövcud qanunverciliyin tələblərinin pozulmasına görə nəzərdə tutulan məsuliyyət tədbirləri.**	İnformasiyanın təsnifat meyarları. Əldəolunma növünə görə informasiyanın ümumi istifadə üçün açıq və alınması məhdudlaşdırılan informasiyalara bölgüsünün hüquqi əsasları. Açıq informasiya və onun hüquqi təbiəti. Əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan informasiyaların hüquqi rejimi. Gizli (konfidensial) xarakter daşıyan informasiyanın hüquqi tənzimlənməsi metodları. Süni intellekt və fərdi məlumatların təhlükəsizliyi. Süni intellekt sistemlərinin təsir istiqamətləri. Süni intellekt sistemlərinin tətbiqi zamanı fərdi məlumatların qorunması ilə əlaqədar hüquqlar.	"İnformasiya əldə etmək haqqında" 30 sentyabr 2005-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Media haqqında" 30 dekabr 2021-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Biometrik informasiya haqqında" 18 iyul 2008-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Ətraf mühitə	2	

			dair informasiya almaq haqqında" 12 mart 2002-ci il Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Dövlət sirri haqqında" 7 sentyabr 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Elektron imza və elektron sənəd haqqında" 9 mart 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" 30 sentyabr 2015-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.		
12	**Fərdi məlumatların, eləcə də dövlət sirri təşkil edən və konfidensial informasiyanın, habelə peşə, kommersiya, istintaq və məhkəmə sirrinin mühafizəsi sahəsində müvafiq qanunvericilik, eləcə də mövcud qanunverciliyin tələblərinin pozulmasına görə nəzərdə tutulan məsuliyyət tədbirləri.**	Kommersiya sirri hesab edilən məlumatlar və məlumatın kommersiya sirrinə aid edilməsinin meyarları. Kommersiya sirri rejiminin müəyyən edilməsi. Əmək münasibətlərində kommersiya sirrinin qorunması. "Nou-hau"nun kommersiya sirri rejimində hüquqi mühafizəsinin xüsusiyyətləri. Bank sirrini təşkil edən informasiya və onun hüquqi rejimi. Peşə (həkim, vəkil, notariat), kommersiya, istintaq və məhkəmə sirlərini təşkil edən məlumatların informasiya qanunvericiliyi ilə mühafizəsi. Peşə sirrinin hüquqi rejimi və onun fərqli xüsusiyyətləri.	"İnformasiya əldə etmək haqqında" 30 sentyabr 2005-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Media haqqında" 30 dekabr 2021-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Biometrik informasiya haqqında" 18 iyul 2008-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. "Ətraf mühitə dair informasiya almaq haqqında" 12 mart 2002-ci il Azərbaycan Respublikasının	2	2

			Qanunu. “Dövlət sirri haqqında” 7 sentyabr 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. “Elektron imza və elektron sənəd haqqında” 9 mart 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” 30 sentyabr 2015-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.		
13	**Fərdi məlumatların, eləcə də dövlət sirri təşkil edən və konfidensial informasiyanın, habelə peşə, kommersiya, istintaq və məhkəmə sirrinin mühafizəsi sahəsində müvafiq qanunvericilik, eləcə də mövcud qanunverciliyin tələblərinin pozulmasına görə nəzərdə tutulan məsuliyyət tədbirləri.**	İstintaq və məhkəmə sirlərinin hüquqi tənzimetməsi İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilməsinin əsasları. İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilməsinə qoyulan məhdudiyyətlər. Fərdi məlumatlar və onların konfidensial və açıq kateqoriyalara bölgüsünün hüquqi əsasları. Şəxsi və ailə həyatına dair məlumatların əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyətlər. Şəxsiyyətin onun haqqında toplanmış məlumatla tanış olmaq hüququ və bu hüququn realizəsinin təminat mexanizmləri	“İnformasiya əldə etmək haqqında” 30 sentyabr 2005-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. “Media haqqında” 30 dekabr 2021-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. “Biometrik informasiya haqqında” 18 iyul 2008-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. “Ətraf mühitə dair informasiya almaq haqqında” 12 mart 2002-ci il Azərbaycan Respublikasının Qanunu. “Dövlət sirri haqqında” 7 sentyabr 2003-cü il tarixli Azərbaycan	2	

			Respublikasının Qanunu. “Elektron imza və elektron sənəd haqqında” 9 mart 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu. “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” 30 sentyabr 2015-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.		
14	**Kibercinayətlərin anlayışı, təsnifatı, və kibercinayətkarlığa qarşı mübarizənin hüquqi əsasları**	Qlobal və milli konteksdə kibercinayətkarlıq. Kibercinayətkarlığa qarşı mübarizədə spesifik çətinliklər və imkanlar. Milli və beynəlxalq hüquqda kibercinayətlərin anlayışı, təsnifatı və xarakteristikası. Rəqəmsal sübutlar, onların müəyyənləşdirilməsi, toplanılması, sənədləşdirilməsi, saxlanılması, istifadə olunması, mühafizəsi və təqdim olunması. Milli və beynəlxalq əməkdaşlıq mexanizmləri.	Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyə dair 2023– 2027-ci illər üçün Strategiyası. “Azərbaycan Respublikasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarı, 17 iyul 2023-cü il № 229 E. Balacanov, “Kibercinayətkarlıqla Mübarizədə Hüquqi Tənzimetmənin və Cinayət- Hüquqi Normaların Rolu və Əhəmiyyəti”, Azərbaycan Hüquq Jurnalı. 2020 (No1), S. 26- 37.	2	2
15	**İnformasiya müharibəsi və kibermüharibə**	Kibermüharibə anlayışı və xarakteristikası, klassik müharibə anlayışı ilə qarşılaşdırılması.	Azərbaycan Respublikasının informasiya		1

	anlayışları və onların xüsusiyyətləri, müasir çağırışlar və hibrid müharibələrin hüquqi aspektləri	İnformasiya müharibəsi və kibermüharibə anlayışları arasında müqayisə. Kibersilahlar. Bubi tələlərinin kiber versiyaları. Kibermüharibə və Beynəlxalq Humanitar Hüquq. Gücdən istifadənin qadağan olunması prinsipi və kibermüharibə. Özünü müdafiə hüququ kiberhücumlar kontekstində. Klassik hüququn kibermüharibə zəminində tətbiqinin mümkünlüyü.	təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyə dair 2023– 2027-ci illər üçün Strategiyası. "Azərbaycan Respublikasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarı, 17 iyul 2023-cü il № 229 E. Balacanov, "Kibercinayətkarlıqla Mübarizədə Hüquqi Tənzimetmənin və Cinayət- Hüquqi Normaların Rolu və Əhəmiyyəti", Azərbaycan Hüquq Jurnalı. 2020 (No1), S. 26- 37.		
	Yekun imtahan			**30**	**15**

X Fənnin mühazirə mətnləri
Fənn üzrə bütün mühazirə mətnləri və təqdimatlar, habelə zəruri məşğələ materialları elektron formatda Universitetin saytında "Virtual universitet" bölməsində (**www.unec.edu.az**) yerləşdirilir.

XI seminar-məşğələlər
Seminar dərsləri tələblərin təqdimatı, komanda çalışması, əlavə fərdi tapşırıqlar və test tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi ilə keçirilir. Tələbələr həmçinin əlavə mövzular üzərində çalışaraq apardıqları elmi tədqiqatlarını da seminar dərsində təqdim edə bilərlər.

XII Fənn üzrə kurs işi yoxdur

XIII Fənn üzrə sərbəst iş yoxdur

XIV Fənn üzrə tələbələrin biliyinin attestasiyası

Fənn üzrə tələbələrin müvafiq krediti toplaması üçün zəruri olan 100 balın toplanması aşağıdakı kimi formalaşır:

50 bal semestr ərzində,

o cümlədən:

20 bal – seminar məşğələlərində aktivlik balı;

30 bal – aralıq imtahanından əldə edilən bal

50 bal – imtahandan toplanılan bal.

imtahan test üsulu ilə keçirilir. imtahan testlərinin sayı 50 olmaqla hər biri 1 bal nisbəti ilə qiymətləndirilir.

Qeyd:

imtahan və imtahana qədər toplanılan ballar cəmlənir və yekun miqdarı aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

A – "Əla" - 91-100
B – "Çox yaxşı" - 81-90
C – "Yaxşı" - 71-80
D – "Kafi" - 61-70
E – "Qənaətbəxş" -51-60
F – "Qeyri-kafi" - 51baldan aşağı